27.2.2024

Euroopan parlamentin jäsen Elsi Katainen, maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan varapuheenjohtaja sekä liikenne- ja matkailuvaliokunnan jäsen (Renew Europe/kesk.)

Asiantuntijalausunto eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Aihe: E 58/2023 vp Valtioneuvoston selvitys: Suomen avaintavoitteet EU-vaalikaudelle 2024-2029

Valtioneuvosto korostaa E-kirjeessään ansiokkaasti Suomen tavoitetta vahvistaa Euroopan unionin globaalia roolia ja strategista kilpailukykyä sekä kokonaisturvallisuutta nykyisessä epävakaassa maailmantilanteessa. Suomen paikka on jatkossakin EU:ssa. Strategisen autonomian vahvistaminen on EU:lle tulevalla kaudella entistä tärkeämpää ja haitallisista riippuvuuksista on päästävä eroon.

Suomen vaalikauden avaintavoitteet ottavat hyvin huomioon Suomelle keskeiset vaikuttamispolut EU:ssa. On tärkeä huomioida, että komission ohjelmaan sekä yksittäisiin lainsäädäntöaloitteisiin vaikuttamisen lisäksi vaikuttamistyötä tulee kiinteästi jatkaa myös parlamentin suuntaan koko lainsäädäntöneuvottelujen ajan. Parlamentin valiokuntavaiheen neuvotteluissa ja täysistunnon äänestyksissä komission esitykset saavat usein uuden suunnan, joten vaikuttaminen parlamentin neuvottelijoihin on ensisijaisen tärkeää.

Liikennesektori on keskeinen sekä kansalaisille että tavarankuljetukselle. Varsinkin vientivetoiselle Suomelle on elintärkeää, että saavutettavuus ja liikenneyhteydet ovat kunnossa. Reilut ja tasapainoiset sisämarkkinat luovat vakaan toimintaympäristön toimijoille ja siksi onkin tärkeää vaikuttaa oikea-aikaisesti EU:n liikennelainsäädäntöön. Pohjoisen liikenne-ekosysteemin erityispiirteet jäävät helposti vähemmälle huomiolle EU:n lainsäädännöissä. Niiden puolesta täytyy tehdä aktiivista ja pitkäjänteistä vaikutustyötä, jottei Suomen kilpailukyky heikenny. Liikenteen olisikin toivonut näkyvän vahvemmin Suomen avaintavoitteissa, varsinkin koskien alueiden saavutettavuutta ja siihen tehtäviä tärkeitä panostuksia sekä infrastruktuurihankkeita. On tärkeää, että Suomi hakee aktiivisesti Verkkojen Eurooppa -välineen rahoitusta erilaisiin infrastruktuurihankkeisiin, kuten esimerkiksi satamien kehittämiseen ja sotilaallisen liikkuvuuden parantamiseen.

Biotalouden potentiaali tulee hyödyntää täysimääräisesti, niin hiilen sidonnassa kuin siirtymässä fossiilisista tuotteista uusiutuviin, ja se onkin asetettava EU:n kasvuohjelman ytimeen. Näin torjumme ilmastonmuutosta sekä vähennämme riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja tuontiraaka-aineista. EU:n kilpailukykyä voidaan tehokkaasti vahvistaa esimerkiksi käyttämällä biomassaa ja sen sivuvirtoja polttoaineiden raaka-aineina sekä energiantuotannossa. On positiivista, että biotalous nähdään yhtenä keskeisenä avaintavoitteena komission ohjelmaan vaikuttamisessa ja että komissio näytti vihreää valoa biotaloudelle 2040 ilmastotavoitteen tiedonannossaan. Suomen tulee kuitenkin ajaa vielä voimakkaammin biokaasun ja muiden biopolttoaineiden roolin kasvattamista EU-tasolla puhtaan siirtymän ratkaisuissa.

Kokonaisturvallisuuden vahvistamiseksi on tärkeää turvata elinvoimaisuus ja saavutettavuus Suomen raja-alueilla. Itä- ja Pohjois-Suomen toiminta-alueella oleva 1300 kilometrin yhteinen raja Venäjän kanssa on nyt myös NATO-raja, joka EU:n ulkorajana on unionin tärkein

puolustuspoliittinen raja. On vaikutettava aktiivisesti siihen, että EU osaltaan takaa elinvoimaa vahvistavat koheesiopolitiikan resurssit kyseisillä alueilla niin, että saavutettavuus, T&K-toiminta ja investointiedellytykset toteutuvat myös siellä. Myös sotilaallisen liikkuvuuden vahvistaminen ja sen rahoituksen turvaaminen EU-tasolla tulisi olla avaintavoitteissa ensi kaudelle.

Teknologianeutraaliuden esiintuonti E-kirjeessä on myönteistä. Liikenteen päästövähennyksissä on tärkeää ajaa teknologianeutraalia lähestymistapaa, sillä komission painotus henkilöliikenteen sähköistämiseen on rajannut muiden polttoaineiden roolin olemattomiin. Suomen tuleekin aktiivisesti puolustaa teknologianeutraaliutta seuraavan komission kaudella.

Digitaaliset ratkaisut ja datan hyödyntäminen tulevat olemaan entistä enemmän keskiössä myös liikennesektorilla. Suomen tuleekin edistää älykkään liikenteen aloitteita sekä turvallista tekoälyn käyttöä liikenne- ja logistiikka-aloilla. Tietoverkoissa on edelleen suuria alueellisia eroja ja Suomen on pidettävä EU-tasolla vahvasti esillä harvaan asuttujen ja syrjäisempien seutujen asiaa koskien tietoverkkoinfrastruktuuria ja reilua digitaalista saavutettavuutta.